

без хазяїна? „Наша пісня, наша дума“, безграничне море народнього артизма, ів пісні і в мелодії, в утворах словесних і утворах артистичних, сумні зітхання кобзарів і гарячі пориви гніва і запалу творів українського відродження, вся історія народніх страждань і поривань до правди й волі, все до найдорожчої скарбниці сього життя—українського слова, чи все те має вістатися завмерлою виморочною спадщиною, поживою антикваріів і археологів, схоронене на полицях бібліотек, у вітрінах музеїв?..

Есть дереву надія, сїває старозавітний пророк... хоч і засохне стовбур його, і завмере в землі корень його, але від вохього повіву вітру, від живущої роси відродить воно силу свою й відновиться, як новопосаджене.

Чи великий народ, що на кожнім кроці свого життя положив печать невмирущих своїх сил, свого творчого духа, своєї невичерпаної житевої сили—мав би вичерпатися тепер, саме тепер, коли розпадається його домовина, коли весняне життя стукає в її віко?

Ей, мабуть ні!

Чи життя й запал, які чуємо в наших грудях, не маленькі тільки іскрини великого огню, що тліє під попелом в грудях народу? Чи бурхливі часи, в яких живемо, кінець кінцем не роздмухають його?

Ей, роздмухають мабуть!

Воскреснеш, мамо!

Крашаночка.

М. Грушевського.

Занесемо червону крашаночку й положимо на могилі, де спить наша мати. В важкій домовині з грубих плах, скованих залізом сибірським, під тяжкою верствою землі, насипаної синами—виродками, що заснували й забули матір, відкаснулися од неї.

Спить вона, спить, серед загального відродження весни. Правда, що й весна не красна, не весела. Але пускає дерево, не вважає на холод і туман, певне ясних, веселих днів у будущні.

І на нашій могилі проростає травиця, як привіт поколінь небіжчиків нам, їх пастушкам, заповіт вічного оновлення, невмирущого життя. Положимо на тій зеленій травиці нашу крашанку—символ відродження, привіт воскресення.

Чи воскреснеш, мамо?

Чи любови й праці наших поколінь пощастить зрівноважити те, що занедбали, упустили старші? Чи шкода, заподіяна віками упадку, малодушности, дезертирства, може бути ще вирівняна, надолужена, чи тому втраченому не буде вже вороття на віки? Чи „срамотня давня година“—гей, навіть і не давня, бо тягнеться вона й досі та година національної деморалізації, ренегатства—чи забудеться вона, заглажена святим запалом и поривом новіших поколінь? Чи оживе слава наша, слава України—слава безграничної саможертви за волю і людські права свого народу?

Чи надбання віків українського життя—все духовне багатство українського народу мало б вістатися безслідків,